

Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling (FRDO)

Advies over het voorontwerp van actieplan Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

- **Gevraagd door Staatssecretaris Els Van Weert**
- **Goedgekeurd door de Algemene Vergadering van 22 september 2006**
- **Vorbereid door de werkgroep Strategieën voor duurzame ontwikkeling in samenwerking met de werkgroep Productnormen**
- **De oorspronkelijke taal van dit advies is het Nederlands**

Situering van het advies

- [a] Het actieplan kadert in de uitvoering van actie 31 en actie 8 van het tweede Federaal Plan Duurzame Ontwikkeling. Deze acties hebben als doel het stimuleren van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) en ethisch beleggen en investeren in België. In een eerste fase werd door de Interdepartementale Commissie Duurzame Ontwikkeling (ICDO) een referentiekader MVO uitgewerkt. Dit referentiekader, dat een kader voor MVO schetst en keuzes maakt aangaande de terminologie, werd na consultatie van ondermeer vijf verschillende adviesorganen door de regering goedgekeurd op 28 april 2006. De Staatssecretaris vroeg in het kader van die consultatie de vijf raden ook welke concrete acties, initiatieven en instrumenten volgens de raden wenselijk of noodzakelijk (en haalbaar) zijn ter versterking en verdere verspreiding van MVO in België. Op basis van deze input en de resultaten van twee forumdagen werkte de werkgroep MVO van de ICDO dit voorontwerp van actieplan uit dat opnieuw ter consultatie bij de vijf adviesraden werd voorgelegd.

Samenvatting

- [A] De FRDO waardeert dat de overheid na een referentiekader nu ook een *voorontwerp van actieplan* heeft uitgewerkt. De FRDO vindt het positief dat daarbij ook rekening wordt gehouden met de inbreng van verschillende stakeholders. De ICDO koos voor de uitwerking van dit *voorontwerp van actieplan* ondermeer voor de formule van informele forumdagen. De FRDO is van mening dat een dergelijke aanpak een waardevolle aanvulling kan vormen op het overleg in de bestaande adviesorganen, maar er niet in de plaats van kan treden. De raad wenst nogmaals te onderstrepen dat MVO uitgaat van een vrijwillig engagement en dat MVO een aanvulling vormt op de bestaande wetgeving.
- [B] De raad formuleert ook voorstellen ter verbetering van het actieplan. Het plan blijft op sommige punten immers vaag, te weinig concreet, onduidelijk over wie een bepaalde taak zal uitvoeren of het ontbreekt aan een duidelijke analyse van wat de precieze gevolgen van de maatregelen zullen zijn. De raad vraagt om de stakeholders bij de verdere uitwerking ervan te consulteren. Het is bovendien belangrijk dat de overheid bij de uitvoering van een actieplan een maximale verticale en horizontale integratie en coherentie nastreeft. De raad vraagt opnieuw aandacht voor de specifieke situatie van KMO's. Hij meent ook dat naast de acties uit het actieplan, overheden ook over beleidsinstrumenten beschikken om tot een betere internalisering van externe kosten (bij alle maatschappelijke actoren en voor alle activiteiten) te komen om op die manier een duurzame ontwikkeling te stimuleren. De FRDO heeft ook bedenkingen bij de timing van heel wat acties.

- [C] Acties 1 t.e.m. 5 richten zich op de overheid zelf, hoewel ze ook een weerslag hebben op het functioneren en het beheer van bedrijven. De raad waardeert de inspanningen die de overheid op dit vlak wenst te leveren. De overheid heeft immers een belangrijke voorbeeldfunctie zowel nationaal als internationaal. Door in toenemende mate duurzaamheidscriteria op te nemen bij aanbestedingen en investeringen kan de overheid de ontwikkeling en de groei van een markt in DO producten stimuleren. Er moet ook verduidelijkt worden wat de te hanteren duurzaamheidscriteria en criteria voor maatschappelijk verantwoord investeren (MVI) precies inhouden. Deze dienen op een wetenschappelijke en objectieve manier onderbouwd te worden, waarbij de verschillende stakeholders geconsulteerd worden. De duurzaamheidscriteria moeten geloofwaardig zijn en een voldoende groot aantal ondernemingen de mogelijkheid bieden om deel te nemen aan openbare aanbestedingen. De raad waardeert ook het streven naar een vereenvoudiging van maatregelen (uniek loket voor labels), en benadrukt op internationaal vlak de rol van het Nationaal Contactpunt (NCP).
- [D] Acties 6 t.e.m. 13 richten zich op bedrijven. De uitbouw van lerende netwerken, zowel nationaal als internationaal, betekent een belangrijke stimulans voor MVO. Deze lerende netwerken kunnen ook andere cruciale thema's aansnijden en andere stakeholders bij het overleg betrekken. De FRDO waardeert de oprichting van een werkgroep die de opstelling van een duurzaamheidsrapport door beursgenoteerde en grote ondernemingen zal onderzoeken. Bestaande instrumenten kunnen daarbij als basis dienen waarbij er ruimte moet zijn voor differentiatie en de stakeholders moeten worden geconsulteerd. Ook het opzetten van een gemeenschappelijk onderzoeksprogramma kan op steun van de raad rekenen. Daarbij verdient de inventaris in de bijlage wel aanvulling en dient de ontwikkeling van indicatoren op een objectieve en wetenschappelijke manier te gebeuren, in consultatie met de stakeholders. De raad wijst er op dat inzake acties 12 en 13 een diepgaande analyse van de gevolgen van deze maatregelen en overleg met betrokken stakeholders noodzakelijk zijn, vooraleer maatregelen te treffen. Bovendien moet in eerste instantie prioriteit worden gegeven aan een solide eerste pensioenpijler in het kader van gezonde overheidsfinanciën en in tweede instantie aan de democratisering van de tweede pijler. De raad is tot slot voorstander van het principe van transparantie voor investeringen in het kader van MVO, rekening houdend met de bescherming van gevoelige informatie en de concurrentiepositie van Belgische bedrijven ten aanzien van buitenlandse concurrenten.

Inhoud van het advies

Algemene Opmerkingen

- [1] De FRDO herhaalt dat Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) een interessante bijdrage kan leveren tot een duurzame ontwikkeling van onze samenleving.¹ MVO is immers een concrete en alledaagse toepassing van Duurzame Ontwikkeling op het niveau van het bedrijfsleven. Daarom waardeert de raad dat de overheid na een referentiekader nu ook een *voorontwerp van actieplan* heeft uitgewerkt dat vanuit een brede basis vertrekt en dat een aantal pertinente acties bevat. De FRDO vindt het positief dat daarbij ook rekening wordt gehouden met de inbreng van de verschillende stakeholders. Met dit voorontwerp van actieplan toont de overheid duidelijk haar wil om MVO in België verder te stimuleren.
- [2] De ICDO werkte dit *voorontwerp van actieplan* uit op basis van de adviezen van de vijf geconsulteerde adviesraden over het referentiekader MVO en de input die de verschillende stakeholders konden doen op twee forumdagen. De FRDO is van mening dat de formules van informele forumdagen een waardevolle aanvulling kan vormen op het overleg in de bestaande adviesorganen, maar er niet in de plaats van kan treden (zie ook actie 8). Het overleg tijdens forumdagen heeft een informeel karakter en draagt bij tot reflectie. Het eigenlijke overleg vindt plaats in de bestaande adviesorganen. De raad vraagt bovendien te verduidelijken op welke manier een dergelijke informele benadering een representatieve vertegenwoordiging van alle stakeholders kan garanderen. Hij merkt ook op dat het proces waarmee dit actieplan tot stand

¹ Advies FRDO referentiekader MVO, [1].

- kwam (punt 4 van het actieplan) geen deel uitmaakt van het eigenlijke actieplan en stelt voor dit in de bijlagen op te nemen.
- [3] Ook de inventaris in bijlage 1 van het actieplan met een overzicht van bestaande acties op verschillende niveaus vindt de FRDO positief, hoewel aanvulling nog vereist is. Deze inventaris laat toe hiaten te identificeren zodat gepaste acties kunnen worden genomen. Daarnaast lijkt het zinvol om ook een inventaris op te stellen met initiatieven die buiten het overheidskader worden genomen.
- [4] De raad wenst nogmaals te onderstrepen dat MVO uitgaat van een vrijwillig engagement.² Alle acties dienen dan ook uit te gaan van een vrijwillige benadering. "Het woord "vrijwillig" impliceert dat de aangegane verbintenissen worden gerespecteerd zodra de partijen samen een doel en de specifieke context ervan hebben vastgesteld, de manier om dat doel te bereiken hebben bepaald en zich hebben voorgenomen de gevolgen ervan te valoriseren."³
- [5] De FRDO herhaalt bovendien dat MVO een aanvulling vormt op de bestaande wetgeving. Elke bijkomende inspanning die een onderneming levert in het kader van duurzame ontwikkeling en die verder gaat dan wat wettelijk is vastgelegd, is op dat vlak positief. "Het MVO engagement van ondernemingen reikt verder dan het respecteren van de bestaande wetgeving, maar kan er niet in de plaats van komen. De FRDO is van mening dat de eerste taak van de overheid het voorzien in een goed georganiseerde maatschappij is, waar respect bestaat voor zowel de onderneming, het sociale weefsel als het leefmilieu, en waar dit respect is vastgelegd in heldere regels en wetten die ook op een correcte wijze gehandhaafd worden".⁴
- [6] De raad wenst naast de positieve kritiek ook een aantal voorstellen ter verbetering van het actieplan te formuleren. Het actieplan blijft op sommige punten vaag, te weinig concreet, onduidelijk over wie een bepaalde taak zal uitvoeren of het ontbreekt aan een duidelijke analyse van wat de precieze gevolgen van bepaalde maatregelen zullen zijn (zie verder onder de verschillende acties). De raad vraagt dat de stakeholders bij de verdere uitwerking van het actieplan geconsulteerd zouden worden. De FRDO benadrukt ook het belang van een coherent beleid ten aanzien van MVO. Het is immers belangrijk dat de overheid bij de uitvoering van een dergelijk actieplan een maximale verticale en horizontale integratie en coherentie van de acties nastreeft.
- [7] De raad vraagt ook opnieuw aandacht voor de specifieke situatie van KMO's, die in hun inspanningen geremd zouden kunnen worden door nieuwe eisen die MVO met zich mee kan brengen op vlak van administratie, mensen en middelen. Hij verwijst hier naar zijn advies over het referentiekader waarin de raad stelt: "De FRDO is van mening dat een concurrentiehandicap voor ondernemingen als gevolg van kosten door het organiseren van een onafhankelijke controle, door eventuele administratieve lasten of door het organiseren van een stakeholderdialoog vermeden moet worden. Dergelijke kosten bij de uitwerking en opvolging van instrumenten die wettelijk geregeld zijn, kunnen ten dele door de overheid gedragen worden voor zover het doelgroepen betreft die over onvoldoende middelen beschikken om aan MVO te doen."⁵
- [8] Naast de acties uit het actieplan beschikken de overheden ook over beleidsinstrumenten om tot een betere internalisering van externe kosten te komen om op die manier een duurzame ontwikkeling van onze samenleving te stimuleren. De FRDO verwijst in dit verband naar zijn vroegere adviezen waarin deze problematiek aan bod kwam, zoals het advies over het

² Advies FRDO referentiekader MVO, [4].

³ Advies CRB-NAR referentiekader MVO, p5.

⁴ Advies FRDO referentiekader MVO, p2, [E]. Ook de CRB-NAR sprak zich in zijn advies over het referentiekader in deze zin uit: MVO mag "geen afbreuk doen aan de wettelijke en verordenende initiatieven die de overheid noodzakelijk acht om haar opdrachten ten opzichte van de gemeenschap te vervullen." CRB-NAR advies referentiekader MVO, p 6.

⁵ Cfr. het advies van de FRDO over het referentiekader MVO, [20]

voorontwerp van tweede federaal plan duurzame ontwikkeling.⁶ Een internalisering van externe kosten is daarbij een verantwoordelijkheid voor alle maatschappelijke actoren en dient te worden toegepast voor alle activiteiten.

- [9] De FRDO heeft ook bedenkingen bij de timing van heel wat acties (begin of eind 2007) om volgende redenen:
- een aantal initiatieven vormen een gedeelde verantwoordelijkheid van verschillende ministeries
 - de standpunten over bepaalde initiatieven lopen bij de stakeholders vaak uiteen waardoor nog heel wat overleg nodig is
 - de federale verkiezingen gepland voor medio 2007 kunnen hun invloed hebben op het debat en brengen nieuwe prioriteiten met zich mee
 - bovendien is voor sommige acties de timing tijdens deze legislatuur moeilijk haalbaar, kennen sommige acties al een achterstand en zal een opvolging door de volgende regering nodig zijn.

Opmerkingen per actie

- [10] De FRDO stelt vast dat de acties die gericht zijn op de overheid (acties 1 t.e.m. 5) ook directe gevolgen hebben voor het functioneren en het beheer van de bedrijven.

Actie 1: verduurzaming van overheidsaankopen

- [11] Het belang van verduurzaming van overheidsaankopen mag niet onderschat worden. Het eigen aankoopbeleid van producten door overheden kan een aanzienlijke markt creëren voor bedrijven die maatschappelijk verantwoord ondernemen. Daarom is het belangrijk dat de verschillende overheden bij het besteden van eigen middelen hetzelfde MVO referentiekader hanteren om zo duurzaam ondernemen te stimuleren.
- [12] Het actieplan stelt daarbij: "een belangrijke voorwaarde gesteld door ondernemingen is dat de markt groot genoeg moet zijn waardoor het de moeite loont de nodige inspanningen te doen"⁷. De FRDO is echter van oordeel dat de grootte van de markt bij verduurzaming van overheidsaankopen geen relevant criterium is. Om verwarring te vermijden vraagt de raad dan ook om in 4.2.2 bullet 3 §1, 4.2.3 §6 en Actie 1 punt a) de verwijzing naar een voldoende grote markt te laten vallen.
- [13] De FRDO meent dat overheden bij aanbestedingen in toenemende mate duurzaamheidscriteria zouden moeten opnemen, waarbij ook in een monitoring wordt voorzien. Essentieel hierbij is wel dat de duurzaamheidscriteria geloofwaardig zijn (zie [11]) en de mogelijkheid bieden aan een voldoende groot aantal ondernemingen om te kunnen deelnemen aan de openbare aanbestedingen. Op deze manier kan de ontwikkeling en de groei van een markt in DO producten worden gestimuleerd.

⁶ Advies over het Voorontwerp van het federaal plan inzake duurzame ontwikkeling 2004-2008, [163]. Gebaseerd op het CRB Advies over het federaal richtplan producten in hoofdlijnen, 10 juli 2002, p. 7 en het FRDO Memorandum aan de nieuwe federale regering van 20 mei 2003, [35] punt 4.

De FRDO is zich daarbij "bewust van de rol die het prijsmechanisme speelt. Vanuit economisch-theoretisch standpunt is de raad voorstander van de idee van internalisering van de externe kosten (...). De raad pleit er in dat verband voor dat (...) een analyse wordt gemaakt die toelaat de belangrijkste fasen van de levenscyclus van een product in kaart te brengen en maatregelen uit te werken om de externe kosten beter in de prijs van nieuwe producten te verrekenen. Immers, de raad acht de creatie van een betrouwbare wetenschappelijke basis belangrijk. Dergelijke basis kan de discussie over een te bepalen algemene strategie objectiveren en helpen om makkelijker te kiezen tussen de verschillende beschikbare economische, juridische, technische, sociale en milieu-instrumenten. (...).

De FRDO vindt het bovendien belangrijk dat de verschillende instrumenten een coherent geheel vormen en elkaar niet tegenwerken. Sommige bestaande economische *incentives*, die vanuit welbepaalde beleidsdoelstellingen werden ingevoerd, zijn niet steeds in lijn met duurzame ontwikkelingsdoelstellingen. In die gevallen dient onderzocht te worden of zij meer in lijn met deze doelstellingen kunnen worden gebracht.

Ook moeten aanvullende instrumenten, zoals bijvoorbeeld een progressieve tarifiering, worden voorzien om negatieve sociale effecten te vermijden."

⁷ Voorontwerp van actieplan, p 12.

- [14] De FRDO vraagt binnen deze actie te verduidelijken wat de te hanteren duurzaamheidscriteria (deelactie 1) precies inhouden. De raad vraagt om deze op een wetenschappelijke en objectieve manier te onderbouwen en bij de uitwerking ervan de verschillende stakeholders te betrekken. Zo wordt een realistische invulling van deze criteria gegarandeerd.
- [15] De gids voor duurzame aankopen (deelactie 3) moet op gedateerde informatie en fouten worden nagekeken. Deze gids dient eveneens op een wetenschappelijke manier onderbouwd te zijn. De raad vraagt ook om bij de verdere uitwerking ervan de verschillende stakeholders te consulteren. Het is eveneens noodzakelijk dat de administratie over de nodige instrumenten en middelen beschikt om de ondernemingen te identificeren die duurzaamheidscriteria geïntegreerd hebben in hun producten en diensten.
- [16] De raad vraagt ook om de verschillende stakeholders structureel te betrekken bij het uitwerken van het actieplan duurzame overheidsopdrachten (deelactie 5).
- [17] De eigenlijke deelacties mogen verder gaan dan het informeren van overheden inzake een duurzaam aankoopbeleid. Zo kan het op te richten *steunpunt* ook hulp en informatie bieden aan bedrijven, bijkomend aan de specifieke functies van de *lerende netwerken*. Bij de werking van een dergelijk steunpunt kunnen ook economische-, milieu- en sociale raadgevers betrokken worden.

Actie 2: ondersteuningsbeleid van de overheid m.b.t. buitenlandse handel en investeringen

- [18] De FRDO vindt het nuttig dat de overheid bij het voorzien van steun voor investeringen in het buitenland, duurzame ontwikkeling als referentiekader hanteert.⁸ Bij een toegenomen transparantie van de criteria inzake internationale verbintenissen en engagementen dient gewaakt te worden over de bescherming van commercieel gevoelige informatie en het garanderen van een *level playing field* voor de Belgische ondernemingen ten aanzien van hun buitenlandse concurrenten. De overheid dient in deze zin op internationaal niveau aan te dringen op een actief beleid t.o.v. MVO. De raad wenst ook op de hoogte gehouden te worden van de verdere uitwerking ervan.
- [19] De raad benadrukt bovendien dat binnen deze actie een goede samenwerking tussen de verschillende betrokken overheden noodzakelijk is.

Actie 3: maatschappelijk verantwoord investeren bij de overheid

- [20] De FRDO meent dat duidelijk moet worden gemaakt welke de gehanteerde criteria van MVI zijn. Deze moeten worden vastgelegd in overleg met de betrokken stakeholders.
- [21] De raad meent tot slot dat de overheid inzake MVI een doelstelling voorop zou kunnen stellen, waarbij in een monitoring wordt voorzien. Het type doelstelling wordt bepaald door de keuze van de MVI-criteria

Actie 4: opzetten van een uniek loket voor overheidslabeling

- [22] De FRDO vindt het positief dat een uniek loket voor labels wordt opgericht dat deze labels wel apart blijft behandelen en ook het lastenboek en de guidelines voor auditoren behoudt. Zo wordt gestreefd naar een professionalisering van overheidslabels en een vereenvoudiging voor de aanvrager en informatiezoeker. De raad wijst er wel op dat labels niet het enige instrument voor MVO zijn (rapporten, sectorakkoorden, ...).

Actie 5: actief overheidsbeleid m.b.t. MVO op internationaal vlak

- [23] De raad wijst ook hier op het belang van een doorgedreven samenwerking tussen de verschillende overheden en stakeholders.

⁸ Advies FRDO referentiekader MVO, [31]

[24] De FRDO benadrukt nogmaals de rol van het Nationaal Contactpunt (NCP) dat werd opgericht in het kader van de OESO richtlijnen voor multinationale ondernemingen.⁹ Gezien het belang van de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de uitbreiding van de bevoegdheden van de NCP's naar niet OESO-landen beveelt de FRDO aan om extra middelen voor het NCP te voorzien opdat dit optimaal de naleving van de richtlijnen voor multinationale ondernemingen kan promoten en bedrijven kan bijstaan bij het integreren ervan in hun activiteiten, evenals haar transnationale bemiddelende rol optimaal kan uitvoeren. De FRDO vindt bovendien dat de vragen die gesteld worden aan het NCP over de toepassing van de richtlijnen in individuele gevallen zo snel mogelijk moeten worden behandeld en afgerond.

Actie 6: ondersteunen van lerende netwerken

[25] De FRDO steunt deze actie. Wel kunnen bij verschillende lerende netwerken naast bedrijven ook de andere stakeholders betrokken worden. Dit kan de meerwaarde van deze netwerken potentieel vergroten. Bovendien kunnen ze ook nuttig zijn om rond een aantal andere cruciale dossiers zoals de uitwerking van een klimaatbeleid, maatregelen ter bevordering van de luchtkwaliteit, ... eenzelfde dynamiek als rond MVO op gang te brengen.

Actie 7: ondersteunen van ethische handel op Belgisch niveau

[26] Ook hier apprecieert de raad de uitbouw van een lerend netwerk. Hij verwijst naar de opmerkingen die hij hierover maakte in [21b].

Actie 8: multi-stakeholderdialoog verder zetten

[27] De FRDO herhaalt dat het informele multi-stakeholderoverleg een waardevolle aanvulling kan vormen op het formele overleg in de bestaande advies- en overlegorganen (zie [2]). Hij onderschrijft daarbij wel de stelling van het voorontwerp van actieplan dat dit informeel overleg niet in de plaats mag komen van het bestaande formele overleg. Indien dit informele overleg in een meer vaste structuur zou worden gegoten, is het noodzakelijk de meerwaarde te verduidelijken t.o.v. de specificiteit en de samenstelling van de bestaande advies- en overlegorganen. De raad herhaalt ook zijn vraag om te verduidelijken op welke manier een dergelijke informele benadering een representatieve vertegenwoordiging van alle stakeholders kan garanderen.

Actie 9: duurzaamheidsverslaggeving

[28] De FRDO herhaalt hier wat hij zei in zijn advies over het referentiekader MVO: verschillende bedrijven voorzien (...) in een vorm van vrijwillige verslaggeving over MVO, bijvoorbeeld in het kader van een jaarverslag. Daarin gaan bedrijven in op het genomen engagement inzake MVO en tonen zij aan op welke punten verder wordt gegaan dan wat op economisch, sociaal en milieuvlak in het wettelijk kader reeds vastligt.¹⁰ Bedrijven die zich op vlak van MVO engageren geven immers een positief signaal wanneer zij hun inspanning en de geboekte vooruitgang naar buiten brengen.

[29] Inzake de wijze van verslaggeving en rapportering rond MVO bestaan reeds heel wat leidraden en initiatieven uit verschillende hoeken. De Raad verwijst hier naar het initiatief van de Union Wallon des Entreprises (UWE) rond MVO, de World Business Council for Sustainable Development (WBCSD) *Accountability – Strategic Challenges for business: the use of CSR codes, standards and frameworks*, ... en bestaande instrumenten (GRI, SA8000, ...). Bovendien kunnen over methodes voor rapportering en evaluatie afspraken gemaakt worden binnen groepen, sectoren, ... en dit in dialoog met de verschillende stakeholders.¹¹ De FRDO herinnert er aan dat hij vindt dat de rapportering daarbij vooral betrekking moet hebben op de *corebusiness* van bedrijven.¹²

⁹ Advies FRDO referentiekader MVO, [32] en voetnoot 6.

¹⁰ Advies FRDO referentiekader MVO, p7, [33].

¹¹ Advies FRDO referentiekader MVO, p 8, [34].

¹² Advies FRDO referentiekader MVO, p 8 [34].

- [30] De FRDO is tevreden dat het plan voorziet in de oprichting van een werkgroep die de opstelling van een duurzaamheidsrapport door beursgenoteerde en grote ondernemingen zal onderzoeken. De FRDO is van mening dat bij deze oefening verschillende al bestaande instrumenten als basis kunnen dienen (GRI en andere internationale voorbeelden) om te streven naar een raamwerk waarbinnen de nodige ruimte wordt gelaten voor differentiatie: de grootte van de onderneming, hun sectorale specificiteit of hun al dan niet beursgenoteerd karakter. De FRDO vraagt dat de op te richten werkgroep binnen de commissie voor Bank-Financiën- en Assurantiewezen de verschillende stakeholders consulteert en rekening houdt met hun standpunten. In die optiek is een samenwerking tussen CBFA en de sociale partners in de CRB die rekening houdt met elkeen hun bevoegdheden en expertise aangewezen om het sociaal overleg ten volle te laten spelen.
- [31] Ten slotte steunt de FRDO ook het tweede punt in actie 9 dat bepaalt dat ook voor overheidsbedrijven zal worden nagegaan op welke manier zij aan duurzaamheidsverslaggeving kunnen doen.

Actie 10: opzet gemeenschappelijk onderzoeksprogramma MVO

- [32] De FRDO steunt de opzet van een gemeenschappelijk onderzoeksprogramma voor MVO. Goed onderbouwde wetenschappelijke kennis kan een positieve bijdrage leveren aan de evolutie van MVO in België. De raad meent dat deze actie nauwe verbonden is met actie 11 en vraagt dat actie 11 gerealiseerd wordt VOOR actie 10.
- [33] De raad herhaalt dat de inventaris in de bijlage van het actieplan aanvulling vereist zodat de overheid bij het opzetten van een gemeenschappelijk onderzoeksprogramma rekening houdt met bestaande initiatieven en de kennis en de know how die door de verschillende stakeholders werden opgedaan vanuit verschillende samenwerkingsinitiatieven (Business and Society, Arbeid en Milieu, Kauri, ...).
- [34] De raad vraagt om bij de ontwikkeling van indicatoren (deelactie 4) wetenschappelijk en objectief werk te gaan, de drie pijlers van DO op een evenwichtige manier te integreren, de coherentie ervan te verzekeren en de verschillende stakeholders bij de ontwikkeling ervan te consulteren. Bovendien meent de FRDO dat zelfs een unieke benadering steeds ruimte zal moeten laten voor de specificiteit van de verschillende sectoren. Wel kunnen binnen groepen, sectoren, ... afspraken worden gemaakt dit in dialoog met de verschillende stakeholders.

Actie 11: samenwerking tussen overheden m.b.t. het verspreiden van kennis

- [35] De FRDO steunt sterk deze actie en wijst er op dat deze ook uitgebreid kan worden naar private expertisecentra om ook daar samenwerking en coherentie te vergroten.

Actie 12: duurzaam pensioensparen

- [36] De raad beschikt momenteel over te weinig actuele info om zich een duidelijk beeld te vormen van de impact van deze maatregel, ondermeer op de betrokken sectoren en de twee andere pijlers van het pensioensparen. De stakeholders menen wel dat in eerste instantie nog altijd prioriteit moet worden gegeven aan een solide eerste pensioenpijler binnen een kader van gezonde overheidsfinanciën en in tweede instantie aan de democratisering van de tweede pijler. De raad vraagt dan ook om over de maatregel op de hoogte gehouden te worden en de stakeholders te consulteren.

Actie 13: evaluatie en uitbreiding transparantiemaatregel

- [37] De raad is voorstander van het principe van transparantie, rekening houdend met de bescherming van gevoelige informatie en de concurrentiepositie van Belgische ondernemingen ten aanzien van buitenlandse ondernemingen. De raad wijst er op dat een diepgaande analyse van de gevolgen van deze maatregelen en overleg met betrokken stakeholders noodzakelijk zijn, vooraleer maatregelen te treffen.

Bijlage 1

Aanwezig en vertegenwoordigde stemgerechtigde leden op de algemene vergadering van 22 september 2006

- de 4 voor- en ondervoorzitters:
T. Rombouts, A. Panneels, J-Y Saliez, C. Ven
- 5 van de 6 vertegenwoordigers van de niet-gouvernementele organisaties voor milieubescherming:
J. Gilissen (IEB), R. de Schaetzen (Natagora), T. Snoy (IEW), J. Turf (BBL), W. Trio (Greenpeace)
- 4 van de 6 vertegenwoordigers van de niet-gouvernementele organisaties voor ontwikkelingssamenwerking:
B. Bode (Broederlijk Delen), A. Heyerick (VODO), B. Gloire (Oxfam-Solidarité), J.-M. Swalens (ACODEV).
- de 2 vertegenwoordiger van de niet-gouvernementele organisaties die de belangen van verbruikers verdedigen:
Catherine Rousseau (CRIOC), Christian Rousseau (Test-Achats)
- 4 van de 6 vertegenwoordigers van de werknemersorganisaties:
J. Decrop (CSC), F. Maes (ABVV), C. Rolin (CSC), D. Vandaele (FGTB)
- de 6 vertegenwoordigers van de werkgeversorganisaties:
A. Nachtergaele (Federatie Voedingsindustrie), G. Vancronenburg (VBO), I. Chaput (FEDICHEM), M.-L. Semaille (FWA), P. Vanden Abeele (UNIZO), A. Deplae (UCM).
- de 2 vertegenwoordigers van de energieproducenten:
F. Schoonacker (SPE), H. Debuck (Electrabel)
- de 6 vertegenwoordigers van de wetenschappelijke milieus:
M. Carnol (ULg), R. Ceulemans (UA), L. Helsen (KUL), D. Lesage (UG), J.-P. van Ypersele de Strihou (UCL), E. Zaccã (ULB)

Totaal: 33 van de 38 stemgerechtigde leden

Opmerking: de namen van de personen die nog niet benoemd zijn als lid van de raad, staan cursief vermeld

Bijlage 2

Vergaderingen voor de voorbereiding van dit advies

De werkgroep *Strategieën voor duurzame ontwikkeling* werkte voor dit advies samen met de werkgroep Productnormen en vergaderde op 5 juli, 24 en 30 augustus en 7 en 13 september 2006 om dit advies voor te bereiden. Op de vergadering van 5 juli kwam Dhr Dieter Vanderbeke (Kabinet Van Weert) toelichting bij het actieplan en de adviesvraag geven.

Bijlage 3

Deelnemers aan de voorbereiding van dit advies

Voorzitter en ondervoorzitter van de werkgroep

Wim MOESEN (KUL) – voorzitter
Jan TURF (BBL) - ondervoorzitter

Stemgerechtigde leden en hun vertegenwoordigers

Frédéric BOUTRY (IEW)
Birgit FREMAULT (VBO)
Michèle HUYBRECHS (CSC)
Ada JACOBS (ABVV)
Mathieu MICHEL (CGSLB)
Geert VANCRONENBURG (VBO)
Annick VANDERPOORTEN (IEW)
Jehan DECROP (CSC)
Fre MAES (ABVV)
Mathieu MICHEL (CGSLB)
Thérèse SNOY (IEW)
Isabelle CHAPUT (FEDICHEM)
Han VERLEYEN (11.11.11)
Els HERTOGEN (11.11.11)
Sonja KOHNENMERGEN (VBO)
Jacqueline MILLER (ULB)
Etienne DE BELDER (OXFAM)
Leida RIJNHOUT (VODO)
Piet VANDENABEELE (UNIZO)
An HEYERICK (VODO)

Uitgenodigde experts, vertegenwoordigers overheidsinstellingen

Dieter VANDER BEKE
Denis POHL
Christine MATHIEU

Secretariaat

Jan DE SMEDT
Pieter DECRUYNAERE
Koen MOERMAN